

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie prokurator Prokuratury Rejonowej [...] S. C., uniewinnionej od dokonania przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U.2021.66 - dalej powoływana jako ustawa Prawo o prokuraturze), po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej bez udziału stron w dniu 30 sierpnia 2023 r. wniosku uniewinnionej obwinionej z dnia 30 czerwca 2023 r. o zasądzenie kosztów obrony w postępowaniu wyjaśniającym o sygn. akt RP [...]

na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 1 pkt 1 i § 15 ust. 3 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.) w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze

postanawia:

zasądzić na rzecz uniewinnionej obwinionej prokurator S. C. kwotę 2160 zł (dwa tysiące sto sześćdziesiąt złotych) jako zwrot wydatków poniesionych przez nią w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym pod sygn. akt RP [...] z tytułu ustanowienia jednego obrońcy.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt II ZOW 68/22, Sąd Najwyższy po rozpoznaniu odwołań Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla s. okręgu regionalnego oraz obwinionej prokurator S. C. i jej obrońcy od wyroku Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 27 czerwca 2022 r., sygn. akt I DSK 12/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił obwinioną prokurator S. C. od dokonania zarzucanych jej przewinień

dyscyplinarnych, kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążając Skarb Państwa.

Pismem z dnia 30 czerwca 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) uniewinniona obwiniona wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów ustanowienia obrońcy z wyboru w postępowaniu wyjaśniającym o sygn. akt RP [...], prowadzonym przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego dla s. okręgu regionalnego oraz kosztów udziału obrońcy w czynności procesowej z dnia 2 czerwca 2020 roku, tj. czynności przesłuchania obwinionej, poprzez zwrot S. C. łącznej kwoty 7.380,00 zł, na którą składa się:

- kwota 5.000zł netto (VAT 1150 zł) tytułem reprezentowania prokurator S. C. w postępowaniu dyscyplinarnym wyjaśniającym o sygnaturze RP [...] prowadzonym przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego dla s. okręgu regionalnego;
- kwota 1000 netto (VAT 230 zł) tytułem udziału obrońcy adw. W. M. w czynności procesowej w dniu 2 czerwca 2020 roku w postaci przesłuchania obwinionej w postępowaniu wyjaśniającym o sygn. akt RP [...] oraz kosztów związanych ze sfinansowaniem przejazdu w/w obrońcy do miejsca przesłuchania, tj. Prokuratury Regionalnej w [...]

Obwiniona przedstawiła kserokopię wydruku fiskalnego dokonanej wpłaty kwoty 7 380.00zł na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. W. M. z dnia 1 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek obwinionej o zwrot wydatków poniesionych przez nią w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym pod sygn. akt RP [...] z tytułu ustanowienia obrońcy z wyboru zasługiwał na uwzględnienie co do zasady, jednakże nie co do wskazywanej w przedłożonym dokumencie wysokości.

Zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k. w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu, a tym samym również uzasadnione wydatki, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § pkt 2 k.p.k.) w sprawach z oskarżenia publicznego ponosi Skarb Państwa, a zwrot ten limitowany jest stawkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U.

z 2015 r. poz. 1800, z późn. zm. - dalej powoływane jako Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości). Podkreślić jednak należy, iż ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego, gdyż powyższa obowiązuje tylko między stronami umowy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2020 r., V KK 534/18, LEX nr 3260337). Uwzględniająca prawa rynku zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie ma zatem charakter wiążący jedynie pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i jego mocodawcą. W przypadku natomiast ustalania przez sąd wysokości zwrotu poniesionych kosztów obrony sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż podlegają one określonym limitom (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2021 r., IV KK 319/19, LEX nr 3189930).

Treść § 11 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości wskazuje, iż stawka minimalna w sprawie objętej dochodzeniem (które stanowi najwłaściwszy odpowiednik postępowania prowadzonego pod sygn. akt RP [...]) wynosi 360 zł i - co do zasady - stanowi podstawę ustalenia wysokości zasądzanych kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich (§ 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości). Powyższa może być ustalona w wysokości przewyższającej powyższą stawkę, jednakże nie może przekroczyć jej sześciokrotności (§ 15 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości). Wspomniane zwielokrotnienie znajduje zastosowanie w sytuacji stwierdzenia zaistnienia okoliczności określonych w § 15 ust. 3 pkt 1-4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, przy czym sąd uprawniony jest kontrolować wysokość żądanego przez stronę wynagrodzenia adwokata w zakresie przekraczającym stawki minimalne, weryfikując zasadność zwielokrotnienia w kontekście rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38).

Uniewinniona obwiniona imiennym wnioskiem wniosła o zasądzenie, zgodnie z przedstawionym paragonem, kwoty łącznej 7.380,00 zł, wskazując, iż na powyższą składa się kwota 5000zł netto (VAT 1150 zł) z tytułu wydatków poniesionych w związku z udzielonym adwokatowi z wyboru upoważnieniem do obrony w postępowaniu wyjaśniającym o sygnaturze RP [...] oraz kwota 1000 netto

(VAT 230 zł) tytułem udziału obrońcy w czynności procesowej w dniu 2 czerwca 2020 roku w postaci przesłuchania obwinionej oraz kosztów związanych ze sfinansowaniem jego przejazdu obrońcy do miejsca przesłuchania, tj. Prokuratury Regionalnej w [...].

Wskazane we wniosku żądanie uniewinnionej obwinionej w zakresie podwyższenia ustalonych kosztów obrony o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności nie zasługuje na uwzględnienie. O powyższym przesądza bowiem w sposób jednoznaczny treść § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, który to przepis przewiduje obowiązek podwyższenia stawki o należny podatek VAT wyłącznie w przypadku pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. W orzecznictwie wskazuje się bowiem, iż „o ile obrońca z urzędu otrzymuje wynagrodzenie podwyższone o podatek od towarów i usług (jako płatnik tego podatku ma obowiązek jego odprowadzania od otrzymanych za wykonaną pracę kwot), to w przypadku obrony z wyboru sytuacja jest odmienna, albowiem koszty z tytułu wydatków na ustanowienie obrońcy z wyboru zasądzone są na rzecz samej strony” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r., II KK 324/16, LEX nr 2620245).

W tożsamy sposób należało w dalszej kolejności ocenić wniosek uniewinnionej obwinionej o zwrot kosztów przejazdu obrońcy do miejsca przesłuchania, tj. Prokuratury Regionalnej w [...]. W skład uzasadnionych wydatków obwinionego z tytułu ustanowionego w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.) wchodzić wprawdzie poniesione przez niego wydatki na pokrycie kosztów dojazdu obrońcy na rozprawę, jednakże zasada ta dotyczy wyłącznie sytuacji, w których ustanowiono obrońcę z urzędu.

Rodzaj i stopień zawłości postępowania wyjaśniającego, jak i nakład pracy obrońcy przekonuje natomiast o zasadności zwielokrotnienia stawki minimalnej i podwyższeniu wynagrodzeniu obrońcy uniewinnionej obwinionej za powyższe postępowanie do wysokości maksymalnej, tj. jej sześciokrotności. Za zasadne Sąd Najwyższy uznał tym samym żądanie zwrotu wydatków poniesionych przez uniewinnioną obwinioną w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt RP [...] z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy w wysokości 2160 zł.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[ł.n]